

یک سال در فرهنگ آلمان^۱

منتشر شده در آخرین روز سال ۲۰۲۴

نوشته‌ی توماس مینی^۲

ترجمه: سید سجاد هاشمی‌نژاد

۲۲ ژانویه

از دل خیابان‌های محله‌ی «نویه‌کلن»، قدم‌زنان از سینمای «وولف‌کینو» همراه با «ال» برمی‌گردیم. در میدان «رویترپلاتس» در کنار یک مناسک شب‌زنده‌داری خیابانی برای غزه توقف می‌کنیم. اکنون آمار مرگ‌ومیر رسمی حدود ۲۳۰۰۰ تاست. چند عکس از کودکان هست و چند شمع. حدود پانزده نفر در سرما ایستاده‌اند. ده‌دوازده ون سفید پلیس، با موتورهای روشن، در طول خیابان «رویترستراسه» مستقر شده‌اند. مأمورها چیدمان یادبود را احاطه می‌کنند. جوری به گروه می‌نگرند که گویی در حال سرهم کردن بمبند.

۱۷ فوریه

در کنفرانس امنیتی مونیخ شرکت می‌کنم، که امسال به‌عنوان یادبودی برای گروگان‌های غزه، ابعادش دوبرابر شده. وزیر خارجه‌ی اسرائیل، یسراییل کاتس، به مخاطبان هشدار می‌دهد که اگر نیروهای ارتش اسرائیل اجازه نیابند که کار را در غزه تمام کنند، عاقبتش می‌شود به‌وجود آمدن «چندین نوار غزه در لندن، چندین نوار غزه در پاریس، چندین نوار غزه در برلین.»

در ساختمان مرکز «آمریکاهوس» آن منطقه، که مجسمه‌ی یک فیل بزرگ در آتریوم آن قرار گرفته، یک پنل با موضوع سامی‌ستیزی^۳ در آلمان برقرار است. هیلاری کلینتون تظاهرکنندگان علیه جنگ در غزه را از این بابت که سازماندهیشان به نحو مشکوکی خوب بوده، مذمت می‌کند. می‌گوید: «در عرض چند روز، اقدامات سازمان‌یافته‌ای در بسیاری از شهرها و پردیس‌های دانشگاهی در سرتاسر ایالات متحده و اروپا و بقیه‌ی جاها - حتی تا برسد به استرالیا - صورت گرفت که همگی مهبیای این ماجرا بودند؛ حالا یا دقیقاً خبر داشتند که بناست در ۷ اکتبر [چنین عملیاتی] واقع شود، یا اینکه صرفاً آماده بودند و مجهز به دستوراتی بودند که بین آن‌ها پخش شده بود.» تاریخ حمله‌ی به‌رهبری حماس، که دست‌کم علی‌الظاهر از دست موساد^۴ و شین‌بت^۵ هم در رفته بوده، در کانبرا^۶ و مورنینگساید-هایتس^۷ اطلاعات عمومی محسوب می‌شد؟ یک توطئه‌ی عظیم ضداستعماری؟ این پنل، با سکوت از این واقعیت عبور کرد که یک سوم کسانی که پلیس آلمان بابت جرائم سامی‌ستیزانه بازداشتشان کرده بود، یهودی بودند.

۲۶ فوریه

دو کارگردان فلسطینی، باسل عدرا و حمدان بلال، و کارگردانان همکار اسرائیلیشان، یووال آبراهام و راخل تزور، برای فیلمشان با عنوان «نه هیچ سرزمین دیگر»^۸، جایزه‌ی مستند جشنواره‌ی برلین را می‌برند. آبراهام از مراسم اعطای جایزه به‌مثابه‌ی فرصتی برای ادای خطابه‌ای علیه سیاست‌های اسرائیل بهره می‌گیرد. قانون‌گذاران آلمان سخنرانی او را سامی‌ستیزانه می‌نامند و نیروهای خودسر اسرائیلی در خانه‌اش در اورشلیم [می‌ریزند و] پی او می‌روند. وقتی مشخص می‌شود که کلودیا راث، وزیر فرهنگ آلمان در حین سخنرانی آبراهام دست می‌زده است، او تصریح می‌کند که فقط برای سمت اسرائیلی آن جمع دست زده.

۱۶ آوریل

با سازماندهی «چپ برلین»، یک کنگره‌ی فلسطینی در محله‌ی «ودینگ» گرد هم می‌آید. پلیس در آخرین لحظه دست به عمل می‌زند و برق را قطع می‌کند تا کشور را از پخش زنده‌ی سخنرانی یک تاریخ‌نگار ۸۵ ساله، سلمان ابوسته، نجات دهد. یادآور آن لحظه‌ای است که نتانیاهو از اینکه با ادوارد سعید در یک اتاق قرار بگیرد سر باز زد و گفت که می‌ترسد سعید او را بکشد. لحظه‌ای فراموش‌نشده‌ی: حرکت قاطع سر فرمانده پلیس رو به همکارش پس از گذشت یک دقیقه از

پخش سخنرانی ابوسته، برای قطع کردن برق. پسر ابوسته، غسان، نماینده‌ی ارشد منتخب دانشجویان گلاسکو در مدیریت دانشگاه، که پیش از این در غزه عمل جراحی انجام می‌داده، در فرودگاه برلین-براندبورگ پس فرستاده می‌شود. یانیس واروفاکیس گزارش می‌دهد که ورود او هم به کشور آلمان ممنوع شده. در خود کنگره، بیش از ۲۰۰ نفر دستگیر می‌شوند و ۲۵۰۰ نفر نیروی پلیس را برای منکوب کردن بساط این کنگره می‌فرستند. دفتر مدعی‌العموم اعلام می‌کند که کنگره در هیچ‌کجای دیگری در برلین هم نمی‌تواند گرد هم بیاید. در روتس رات‌هاوس (تالار شهر و محل استقرار دولت محلی برلین - م.) پرچم اسرائیل به اهتزاز در می‌آید. سال گذشته کنشگران آن را پاره کرده بودند - که یک جرم «سامی‌ستیزانه» به شمار آمد - و بعد دوباره آن پرچم برپا شد.

۵ می

حزب دموکراتیک آزاد و حزب اتحادیه‌ی دموکراتیک مسیحی خواهان آن می‌شوند که پلیس، اساتید دانشگاه برلین را زیر نظر بگیرد؛ اساتیدی که نشریه‌ی بیلد سایتونگ - جای ویکتور کلمپرر^۹ خالی - آن‌ها را «یونیورسیتاتر» (خاطیان آکادمیک) نامیده است. بیلد عکس‌هایی از اساتیدی منتشر می‌کند که «پشت اوباش متنفر از یهود ایستاده‌اند»، که منظورش دانشجویانی است که به جنگ در غزه معترضند. این روش، همان روشی است که انتشارات اسپرینگر طی آن زمینه‌ساز قتل بنو اونه‌زورگ^{۱۰} (۱۹۶۷) و تیراندازی به رودی دوتشکه^{۱۱} (۱۹۶۸) از جانب نیروهای خودسر شد. حس‌وحال ضداسپرینگر در جامعه‌ی آلمان دیگر تقریباً ناپدید شده. خیلی از ۱۹۶۸‌ی‌های قدیمی حالا موقعیت‌های راحتی در نشریات محترم‌تر آن ابرشرکت، مثل «دی‌ولت» و غیره، یافته‌اند. گاهی وقت‌ها ممکن است زیر پرتوی دوتشکه در یکی از بارهای چپ شناخته‌شده در شهر، در حالی که یک ظرف کبریت اتحادیه‌ی اروپایی هم روی میز است، بشنوی که دارند پیشروی‌های اسرائیل را تحسین می‌کنند.

۳ ژوئن

تصاویری که از غزه می‌آیند واقعی نیستند. هر تا مولر، عیناً با همین تعابیر، در روزنامه‌ی «فرانکفورتر آلمان سایتونگ» (FAZ) چنین می‌گوید. او که متخصص مقوله‌ی تمامیت‌خواهی است و در رومانی کمونیستی رشد کرده، [لابد] همین‌که چنین چیزی ببیند تشخیص می‌دهد. او می‌نویسد: «حماس گزینش تصاویر را در کنترل خود دارد و عواطف ما را سروشکل می‌دهد. احساسات ما نیرومندترین سلاح آن‌ها علیه اسرائیلند.» او برای آنکه با این دستکاری عظیم احساسات به مقابله برخیزد، توصیه می‌کند که ایمان خود به نیروهای ارتش اسرائیل را حفظ کنیم و تردید خودمان در قبال تصاویر آدم‌های سوزان و ساختمان‌های معدوم‌شده و کودکان گرسنه را بازیابی کنیم؛ حال چه این تصاویر حاصل صحنه‌سازی رسته‌ی هالیوود حماس باشند و چه نه. اما آیا آن تصاویری که نیروهای اسرائیلی از خودشان پخش می‌کنند که دارند در

لباس زیر کشته‌شدگان جست‌وخیز می‌کنند و با اسباب‌بازی‌های کشته‌شدگان بازی می‌کنند را هم، حماس دستکاری می‌کند؟ به این متخصص رسانه، جایزه‌ی نوبل را هم داده‌اند.

۱۱ ژوئن

بوندستاگ (پارلمان آلمان - م.) قطع‌نامه‌ای غیرالزام‌آور را مصوب می‌کند که عنوانش هست «دیگر هرگز^{۱۲}، یعنی هم‌اکنون: حراست، حفاظت و تقویت زندگی یهود در آلمان» که تمام احزاب - یعنی حزب اتحادیه‌ی دموکراتیک مسیحی، حزب سوسیال‌دموکرات، حزب دموکراتیک آزاد، حزب سبزها و حزب بدیل برای آلمان - به آن رأی می‌دهند؛ به‌استثنای حزب چپ که رأی ممتنع می‌دهد و اتحاد زارا واگن‌کنشت که رأی مخالف به آن می‌دهد. این قطع‌نامه، تعریف «اتحاد بین‌المللی یادبود هولوکاست» از سامی‌ستیزی را اتخاذ می‌کند که در واژه‌پردازی اصلی‌اش به این اشاره کرده که هر نقدی به اسرائیل را نمی‌توان سامی‌ستیزی محسوب کرد. با این حال اما، دولت فدرال این اخطار را از متنی که برای قطع‌نامه استفاده کرده‌اند حذف می‌کند؛ کاری که عملاً تفاوت میان انتقاد از اسرائیل و سامی‌ستیزی را برمی‌چیند. حالا می‌شود هر نهادی که از سیاست‌های اسرائیل انتقاد کند را از بودجه‌ی عمومی محروم کرد. دانش‌پژوهان حوزه‌ی حقوق می‌گویند که این قطع‌نامه، تضمین‌های ارائه‌شده در قانون اساسی برای آزادی بیان را نقض می‌کند. اما مقصود قطع‌نامه دقیقاً همین است: قانون‌گذاران منصوب‌شده‌ی آلمان، قطع‌نامه‌ای را از آن رو مصوب کردند که می‌خواستند فشار معطوف به هم‌رنگی را بالا ببرند، خودسانسوری را ترغیب کنند، و از همه حیاتی‌تر، نوعی پاک‌دستی متظاهران و خودخواهانه را همچون قانون روز تصدیق نمایند. می‌دانستند که برای چنین کاری به قانون نیازی نیست. قطع‌نامه‌ای که خود را در لباس قانون جا بزند از پس این اجرای حربه برمی‌آید.

۱۸ ژوئن

«تو سامی‌ستیزی؟» این است پرسش موردعلاقه‌ی انتشارات اسپرینگر، هروقت که با کسانی مواجه می‌شود که با اجماع حاکم در آلمان معارضند. آمار رسمی مرگ‌ومیر در غزه حدود ۴۰۰۰۰ تاست.

۲۷ ژوئن

«لایحه‌ی نوسازی قانون ملیت» اجرایی شده. این قانون راهی است که از طریق آن، دولت آلمان می‌تواند به نظام مهاجرت گزینشی و سوسه‌برانگیز کانادا شبیه‌تر بشود، طوری که [پذیرش] نیروی کار ماهر را تقویت کند، و در عین حال مهاجران نامطلوب را - که آزمون‌های «سامی‌ستیزی» می‌تواند حربه‌ی همیشه‌کارآمدی برای کشفشان باشد - شناسایی کند و بیرون نهد.

۲ جولای

اشتفان لیبیگ، استاد دانشگاه فرایه و عضو هیأت اجرایی انستیتوی پژوهش‌های اقتصادی آلمان، نامه‌ای در مخالفت با سامی‌ستیزی را در پاسخ به اساتیدی که در اعتراضات دانشجویی جنگ غزه از دانشجویان حمایت کردند، پخش می‌کند. دانشجویان متوجه می‌شوند که لیبیگ متن نامه را از یک بلاگر راست‌گرا کپی‌پیست کرده است. امضاکنندگان این نامه که شامل متخصصان خودخوانده در حوزه‌ی آزادی آکادمیک و هنجارهای لیبرال هم می‌شوند، بعد از آنکه منبع اصلی متن نامه برملا می‌شود هم نام خود را پای نامه نگه می‌دارند. لیبیگ، در پیامی به همکارانش در دانشگاه فرایه، سخن از آن می‌گوید که حفظ فاصله از جریان راست اهمیت کمتری دارد تا حفظ فاصله از سامی‌ستیزی. لیبیگ عکسی منتشر می‌کند که مشتمل بر پرچم اسرائیل است که بر سرتاسر سرزمین‌های اشغالی، از جمله بر غزه، کشیده شده. وقتی دانش‌آموزان اشاره می‌کنند که این پست از یک اکانت راست افراطی کپی‌پیست شده، او آن را حذف می‌کند، اما صرفاً به این دلیل که «ظاهراً از یک اکانت ایکس سرچشمه گرفته که برای انتشار محتواهای فاشیستی استفاده می‌شده»، و نه بابت مختصات سرزمینی آن تصویر.

۱۷ سپتامبر

فولکر بک، رییس سابق فراکسیون سبزهای آلمان در پارلمان، و رییس انجمن آلمانی-اسرائیلی، که کارزارچی خستگی‌ناپذیر مخالفت با ورود منابع آب و دارو به فلسطین است، شروع می‌کند به انتخاب «موارد موردعلاقه» در بین صدها مورد حمله‌ی پیجری اسرائیل در لبنان. هر روز، آشکارتر می‌شود که باقی‌مانده‌های اشتیاق سرکوب‌شده‌ی هواداری بچه‌مدرسه‌ای‌طور از ورماخت^{۱۳} دلیر را، اکنون ارتش اسرائیل به خود جذب می‌کند؛ هواداری‌ای که، چنان‌که پیداست، جای دیگری ندارد که برود.

۳۰ سپتامبر

پلیس برلین، یعنی ۱۲۵ نفرشان، عملیات‌های تفتیشی را در فریدریش‌شاین، گروپیوشتاد، تگل، بریتس و شونه‌برگ انجام می‌دهند. به دنبال پنج نفر می‌گردند که مشکوک به سامی‌ستیزی هستند. بازداشتی صورت نمی‌گیرد.

۲۳ اکتبر

انتشارات ورسو بوکس^{۱۴} درخواستی معمول را برای ناشر آلمانی جستارهای آلفرد سون‌رتل^{۱۵} ارسال می‌کند.

پاسخ انتشارات، سا ایرا-فرلاگ، که یک نهاد کلاسیک ضدداچ^{۱۶} به‌شمار می‌آید، از این قرار است:

از یک سو، خرسندیم که سون‌رتل توجه بین‌المللی به خود جلب کرده، و تماماً مخالف کار کردن با ورسو نیستیم. از سوی دیگر، و به بیان مارکس و انگلس: «کمونیست‌ها از پنهان کردن دیدگاه‌ها و اهدافشان کراهت دارند». بنابراین، و برای روراست بودن: تا وقتی که ورسو با محصولات منتشره‌اش درگیر کارزار بین‌المللی سامی‌ستیزانه باشد، ما هیچ علاقه‌ای به امضای یک قرارداد اعطای مجوز نخواهیم داشت. از شما می‌خواهیم که تا وقتی «جزوات فلسطین» از وبسایت حذف نشده باشند و تا وقتی شعارهای متوهمانه‌ای مثل «ما همه فلسطینی هستیم» روی آن وبسایت دیده می‌شوند، هیچ درخواست دیگری طرح نکنید.»

۴ نوامبر

سردبیر بخش خبری بیلد، که یک «آریایی» تمام‌عیار است، جودیت باتلر^{۱۷} را یک «سامی‌ستیز دوآتشه» می‌نامد. حالا سردبیر بخش مقالات بیلد، چطور می‌تواند این رکورد را بشکند؟

۲۲ نوامبر

نن‌گلدین در مراسم افتتاحیه‌ی نمایشگاه یک عمر آثار خود، با عنوان «پایان خوبی نخواهد داشت»، در گالری ملی نویه حاضر می‌شود. سخنرانی سرکشانه‌ای می‌کند. «چرا با تو حرف می‌زنم آلمان؟ زیرا زبان‌ها را گره زده‌اند و دولت و پلیس و فرهنگِ سرکوب، آن‌ها را در کام کرده.» پایان خوبی ندارد. وزیر فرهنگ، راث، می‌گوید که «وحشت‌زده» شده است. رییس بنیاد میراث فرهنگی پروس، هرمن پارزینجر، اعلام می‌کند که اجرای گلدین «با فهم ما از آزادی بیان همخوانی ندارد.» سناتور فرهنگ برلین، جو چیاو، «جهل نسبت به تاریخ» از سوی گلدین را محکوم می‌کند.

۲۸ نوامبر

اسناد داخلی درز کرده به رسانه‌ها نشان می‌دهد که طرح رییس حزب دموکراتیکِ آزاد، کریستین لیندر، برای برچیدن ائتلاف چراغ راهنمایی^{۱۸} در دولت، «روز دی» (D-Day)^{۱۹} نام داشته. او هنوز هم در انتظار حاضر می‌شود.

۲۹ نوامبر

حزب اتحادیه‌ی دموکراتیک مسیحی که بنا ندارد در این مسابقه کم بگذارد، و رنگ سیاسی‌اش سیاه است، شعار کارزارش را «سیاه زیباست» انتخاب کرده. اولین بار در سال ۱۹۷۲ بود که شعار «سیاه زیباست» به ذهن بهترین‌ها و زیرک‌ترین‌های

بنیاد سیاسی «کنراد آدناور استیفتونگ»^{۲۰} ظهور کرد و آن زمان اقدامی بود از سر استیصال علیه جذابیت و دلبری ویلی برنت^{۲۱}؛ و آن‌ها نتوانستند حساب این را بکنند که گویی دارند یک عملیات روانی علیه خودشان انجام می‌دهند و زمانی از این شعار پرده برداری می‌کنند که آنجلا دیویس^{۲۲} دارد با هونه کر^{۲۳} دیدار می‌کند. از آن زمان به بعد، گاه‌وبیگاه این شعار را سر دست گرفته‌اند. این است حزب فردریش مرتس^{۲۴}، عضو سابق هیأت‌مدیره‌ی بلک‌راک^{۲۵} که به امل بودن بودن خود مختفر است، و حزب را سرانجام از چنگ خصم قدیمی‌اش، آنگلا مرکل، درآورده.

۱۸ دسامبر

یک مرد اهل غزه که همسر و دخترش در حملات هوایی اسرائیل کشته شده‌اند، دعوی دن کیشوت‌وار خودش در یک دادگاه فرانکفورت را برای متوقف کردن ارسال تسلیحات آلمانی و جعبه‌دنده‌های تانک مرکاوا به اسرائیل، می‌بازد. در حکمی به سود انتقال شتاب‌یافته‌تر تسلیحات، دادگاه به قطع‌نامه‌ی غیرالزام‌آور «دیگر هرگز، یعنی هم‌اکنون» استناد می‌کند. پس آن قطع‌نامه، دارد کار خودش را می‌کند. آمار رسمی مرگ‌ومیر از ۴۵۰۰۰ تا گذشته، هرچند که گزارش‌های قابل‌استناد، شمار مرگ‌ومیر حاصل از حمله‌ی اسرائیل را نزدیک‌تر به ۱۸۰۰۰۰ می‌دانند.

<https://newleftreview.org/sidecar/posts/a-year-in-german-culture>^۱

^۲ سردبیر نشریه‌ی ادبی «گرانتا»، عضو شورای دبیران «نیو لفت ریویو»، دانش‌آموخته‌ی دکتری تاریخ از دانشگاه کلمبیا، عضو انجمن ماکس پلانک و مدرس سابق انستیتوی مطالعات آسیا و آفریقا در دانشگاه هومبولت برلین. - م

^۳ Antisemitism - ایده‌ای نژادپرستانه که در آلمان نیمه‌ی نخست قرن بیستم نرج گرفت و بر آن بود که مردمان نژاد آریایی از مردمان نژاد سامی که یهودیان نمونه‌ی برجسته‌ی آن بودند، از حیث نژادی برترند. این ایده، یکی از مایه‌های اصلی نازیسم به‌شمار می‌آید. این تعبیر در بسیاری از متون فارسی به «یهودستیزی» برگردانده شده است. - م

^۴ موساد، آژانس امنیت ملی اسرائیل، که اغلب عملیات‌های اطلاعاتی و مخفیانه‌ی اسرائیل در خارج از مرزهایش را انجام می‌دهد و تهدیدات بین‌المللی را رصد می‌کند. - م

^۵ شین‌بت یا شاباک، سرویس امنیت عمومی، که بر امنیت داخلی اسرائیل تمرکز دارد و تمرکزش بر عملیات‌های ضداطلاعاتی، ضدتروریستی و حفاظت از دولت در برابر تهدیدات داخلی است. - م

^۶ پایتخت استرالیا - م

^۷ محله‌ای در منطقه‌ی منهن نیویورک که دانشگاه کلمبیا نیز در آن قرار دارد. - م

^۸ No Other Land

^۹ دانش‌پژوه ادبی، لغت‌شناس، و یادداشت‌روزانه‌نویس یهودی‌تبار آلمانی که بابت شرح‌نگاری‌ها و ثبت نحوه‌ی گسترش ادبیات سامی‌ستیزانه در جامعه و رسانه‌های آلمان در زمان آلمان نازی، شناخته شده است. به‌طور خاص، آثار او نحوه‌ی به خدمت گرفته شدن زبان برای مقاصد تمامیت‌خواهانه و پروپاگاندا‌های سیاسی را بازنمایی و تحلیل می‌کند. - م

- ۱۰ بنو اونه‌زورگ، در ۲ ژوئن ۱۹۶۷ در اعتراضات جنبش دانشجویی آلمان علیه سفر شاه ایران به برلین غربی، توسط پلیس کشته شد. کشته‌شدن او جنبش دانشجویی ضد جنگ ویتنام و ضد دولت در آلمان را به مراتب بیش از پیش شعله‌ور کرد. در پی این قتل پلیسی، ابرشرکت انتشاراتی اسپرینگر که مالک نشریه‌ی بیلد بود، بابت استفاده از زبان برجسب‌زننده و خشونت بار علیه دانشجویان معترض و نسبت دادن اعتراضات آنان به کمونیسم و آنارشیزم و تهدید نظم عمومی، بدنام شد و هدف اعتراضات گسترده قرار گرفت. - م.
- ۱۱ جامعه‌شناس و کنشگر برجسته‌ی مارکسیست - سوسیالیست آلمانی و از کنشگران برجسته‌ی جنبش دانشجویی دهه‌ی ۶۰ در آلمان. او در ۱۱ آوریل ۱۹۶۸، با شلیک گلوله به سر، هدف سوء قصد یک راست‌گرای افراطی قرار گرفت و هر چند کشته نشد، اما تا پایان عمر با دشواری‌های حاصل از این سوء قصد درگیر بود. نشریه‌ی بیلد، متعلق به ابرشرکت انتشاراتی اسپرینگر، پیش از این ترور مجموعه مقالاتی بسیار تحریک‌آمیز علیه دوتشکه منتشر کرده بود و در مقالاتش معترضان دانشجویی را «تروریست» و «دشمن دولت» می‌نامید. یافته‌های آتی نشان داد که یوزف باخمن، کسی که به دوتشکه شلیک کرده بود، مستقیماً متأثر از نشریات انتشارات اسپرینگر از جمله بیلد بوده است. - م.
- ۱۲ «دیگر هرگز» شعار برجسته‌ای است که پس از پایان جنگ جهانی دوم، نماد عزم و ضرورت پیشگیری از تکرار جنایت‌های مشابه جنایت‌های آلمان نازی بود. - م.
- ۱۳ نام نیروهای مسلح آلمان نازی - م.
- ۱۴ انتشاراتی در لندن و نیویورک، که از شناخته‌شده‌ترین انتشارات آثار انتقادی و چپ‌گرا به شمار می‌رود. - م.
- ۱۵ اقتصاددان مارکسی و فیلسوف علاقه‌مند به حوزه‌ی معرفت‌شناسی، که با نظریه‌پردازان مکتب فرانکفورت نیز مراد شده است. وی در سال ۱۹۹۰ درگذشت. - م.
- ۱۶ جریان ضد داج در آلمان، جریانی عمدتاً چپ‌گراست که منتقد و جوهی از ناسیونالیسم آلمانی و فرهنگ پسا جنگ آلمان است. این جریان به این اعتبار که خود را مخالف سرسخت تاریخ سامی‌ستیزی آلمانی می‌داند، اغلب جهت‌گیری‌های حامی اسرائیل را اتخاذ می‌کند. - م.
- ۱۷ فمینیست، دانش‌پژوه مطالعات جنسیتی و فیلسوف نظریه‌پرداز نظریه‌ی کوپیر که خود یهودی تبار است. - م.
- ۱۸ ائتلاف سه حزب سوسیال‌دموکرات، حزب سبزها و حزب دموکراتیک آزاد که بابت رنگ‌های رسمی هر حزب به ائتلاف چراغ راهنمایی معروف شد. این ائتلاف پس از انتخابات فدرال سال ۲۰۲۱، به رهبری اولاف شولتس تشکیل دولت داد. با خروج حزب دموکراتیک آزاد از این ائتلاف در نوامبر ۲۰۲۴، دولت شولتس وضع شکننده‌ای پیدا کرد و سرانجام، مدت کوتاهی بعد، شولتس از پارلمان آلمان رأی عدم‌اعتماد گرفت. - م.
- ۱۹ «روز دی» لفظی بود که برای اشاره به روز مقرر اجرای عملیات جنگی نیروهای ایالات متحده طی جنگ جهانی دوم، و در بیان سران نظامی، به کار می‌رفت. بعدها، «روز دی» مشخصاً به عنوان لفظ یادآور روز تهاجم گسترده‌ی متفقین در ۶ ژوئن ۱۹۴۴ به نرماندی جا افتاد. این تهاجم تلفات انسانی بسیار بالایی داشت، و به همین دلیل استفاده از این لفظ بر عملیات نظامی و از دست رفتن جان‌های بسیار دلالت می‌کند. - م.
- ۲۰ یک بنیاد سیاسی، و به بیانی، یک اندیشکده، که به حزب اتحادیه‌ی دموکراتیک مسیحی آلمان نزدیک است. - م.
- ۲۱ ویلی برنندت، صدراعظم آلمان غربی از سال ۱۹۶۹ تا ۱۹۷۴، از حزب سوسیال‌دموکرات - م.
- ۲۲ کنشگر فمینیست سیاه‌پوست آمریکایی شهیر، با سابقه‌ی حمایت از مبارزه‌ی مسلحانه و همکاری با حزب پلنگ‌های سیاه، و عضویت در حزب کمونیست ایالات متحده - م.
- ۲۳ اریش هونه‌کر، آخرین رییس دولت در آلمان شرقی، که از ۱۹۷۱ تا ۱۹۸۹ رهبر آلمان شرقی بود. - م.
- ۲۴ رهبر کنونی حزب اتحادیه‌ی دموکراتیک مسیحی، که به احتمال بسیار بالایی، صدراعظم آتی آلمان خواهد بود. - م.
- ۲۵ یک ابرشرکت بزرگ سرمایه‌گذاری بین‌المللی که سوابق جنجالی‌ای نیز دارد؛ از جمله در حمایت از گسترش مصرف سوخت‌های فسیلی، نقش در بحران مالی سال ۲۰۰۸ و حمایتش از سیاست‌های جهانی‌سازی دولتی - م.